

- تکالیف می‌تواند در سه سطح عمومی، انفرادی و گروهی صورت پذیرد.

ه) فعالیتهای مکمل

طراحی و اجرای این‌گونه فعالیتهای براساس موضوع درسی و در راستای تعمیق یادگیری توسط معلم و یا با نظارت او به اجرا درمی‌آید. فعالیت مکمل می‌تواند مبتنی بر محتوای کتاب درسی و یا براساس ظرفیت و نوآوری معلم باشد.

- با ارائه‌ی مثال و دادن چند نمونه به دانش‌آموزان از آن‌ها خواسته شود تا از نرم‌افزارهای ممکن برای کوش استفاده کنند.

- فراگیرندگان باید بدانند که از سایت‌هایی که به زمان طولانی برای پیاده‌کردن اطلاعات نیاز دارند پرهیز شود.

و) فعالیتهای خلاقانه

بهتر است معلم برای پیشرفت و کیفیت کار از پیشنهادهای دانش‌آموزان استقبال کند و فعالیتهای ابتکاری آن‌ها را در ارتباط با موضوع درسی به کار برد.

ز) فعالیتهای فوق‌برنامه

فعالیتهای منظم و پیش‌بینی شده‌ای که برای تثبیت، تعمیق، آشنایی و کاربردی کردن موضوعات درسی در طول سال تحصیلی برای دانش‌آموزان در نظر گرفته می‌شود.

- از فراگیرندگان خواسته شود تا کاربرد یافته‌های خود را در زندگی عادی و روزمره بیان کنند.

- در این بخش فراگیرندگان دانش و حمایت‌های شخصی خود را به دیگران (هم‌سالان) ارائه می‌دهند.

- فراگیرندگان در موفقیت‌های جدید یادگیری به حدود مهارت‌های خود واقفاند و درصدد رفع نارسایی‌هایشان برمی‌آیند.

ح) ارزش‌یابی پایانی

- تعیین شیوه‌ها و ابزار ارزش‌یابی متناسب با شیوه‌ها و ابزارهای استفاده شده در طرح درس

- مشاهده فعالیتهای مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات دانش‌آموزان

- معیارهایی را که از طریق آن‌ها بتوان میزان تأثیر استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات را در یادگیری دانش‌آموزان اندازه‌گیری کرد، تعیین کنند.

- میزان یافته‌های تک‌تک دانش‌آموزان را طی فرایند فعالیت گروهی از طریق مشاهده‌ی ثبت داده‌ها، مداخله در فرایند و گفت‌وگو با دانش‌آموزان تعیین کنند.

- پیشرفت کار را نظارت، مرور و ارزش‌یابی کنند.

تمام فعالیت‌های پیش‌بینی شده در طراحی آموزشی (مراحل آن) توأم با کوش و جست‌وجو توسط فراگیرنده خواهد بود.

بی‌نوشت‌ها

1. self-paced

خیلی خوب یا نیاز به تلاش بیشتر؟

نگاهی به روش ارزش‌یابی کیفی-توصیفی

● سعیده اصلاحی

معلم پایه‌ی اول دبستان آیت‌الله مدنی، منطقه‌ی ۱۵ تهران

اجرای روش‌های نوین آموزش و ارزش‌یابی، با توجه به تغییرات و تحولات سریع آموزشی، شرایطی را پدید آورده است که مثلث دانش‌آموز، معلم و والدین در چرخه‌ی تعلیم و تربیت با چالش‌های متعددی مواجه‌اند. روش ارزش‌یابی کیفی-توصیفی براساس مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، برای سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ در پایه‌های اول، دوم، سوم و چهارم ابتدایی به‌صورت صد در صد و در پایه‌ی پنجم با توجه به میزان پوشش آن در پایه‌ی قبلی اجرا می‌شود. با توجه به ضرورت هم‌سوسازی این برنامه با سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و ساختار آموزشی ۳+۳+۶ برای آموزگاران پایه‌های یاد شده دوره‌های آموزشی ضمن خدمت تکمیلی تدوین شد تا تحت پوشش

ایجاد کشش در فراگیرندگان است و باعث برقراری روابط عمیق عاطفی میان معلم و فراگیرندگان می‌شود. هم‌چنین وابستگی به نمره و مقایسه‌ی کارنامه‌ای به شکل قابل‌قبولی برطرف خواهد شد.

از آنجا که در شیوه‌ی ارزیابی کیفی-توصیفی نظر نهایی برای ارتقای پایه را شخص آموزگار، با توجه به مستندات جمع‌آوری شده، می‌دهد، باید تمام مراحل آموزش با برنامه‌ریزی مشخص و هدفمند تدوین و اجرا شوند. بدین گونه، در صورت بروز شبهه یا سؤال در ذهن اولیا، معلم قادر به پاسخ‌گویی مستدل و متقن است و اجرای نظر وی به تحکمی یک‌سویه جلوه نمی‌کند. روش ارزیابی کیفی-توصیفی با حذف نمره، اضطراب و فشار ناشی از فراموشی مطلب و کسر نمره را کاملاً برطرف می‌کند و با ایجاد آرامش نسبی در دانش‌آموزان و اولیا، سطح درک و دریافت را افزایش می‌دهد و هراس بی‌مورد ایجاد شده را از میان برمی‌دارد.

آیا وقت آموزگار گرفته می‌شود؟

در این میان، فعالیت‌های نوشتاری آموزگار فراوان و وقت‌گیر می‌شود. برای جمع‌آوری مستندات نظیر پوشه‌ی کار و ثبت بازخوردهای متفاوت در هر درس برای هر دانش‌آموز، علاوه بر بررسی دفاتر و تکالیف، دایره‌ی امور نوشتاری معلم بسیار افزایش می‌یابد که فرصت و حوصله‌ی فراوان می‌طلبد. این کارها با توجه به تعداد بالای دانش‌آموزان در هر کلاس گاه باعث خستگی مفرط معلم می‌شود. از سوی دیگر، اولیای کم‌سواد با توجه به ارائه ندادن نمره‌ی فرزندشان و ساده‌انگاری گزینه‌های دریافتی او، به اشکالات درسی‌اش که برای رفع آن‌ها نیاز به تمرین و تکرار دارد، کم‌توجهی می‌کنند و گاه برای مثال، حتی از تصحیح غلط‌های دیکته‌ی دانش‌آموز نیز غافل می‌شوند. البته امیدواریم با گسترده و عمیق شدن اجرای این روش، این کمبود برطرف و کم‌لطفی اولیا نیز به همکاری متقابل با معلم تبدیل شود. بنابراین، لازم است آموزگاران عزیز با تقویت مهارت‌های حرفه‌ای و فراهم کردن افزایش ظرفیت همکاری با برگزاری جلسات توجیه‌ی با فواصل زمانی مناسب برای والدین بر روند اجرای مطلوب این روش نظارت داشته باشند.

در این میان، عنایت ویژه‌ی معلم به اهمیت بازخوردها و تفکیک بازخوردهای کلاسی از بازخوردهای خارج از کلاس، به نحوی که از کاربرد مقیاس درجه‌بندی چهارگانه در کلاس برای دانش‌آموزان پرهیز شود، به شدت لازم به نظر می‌رسد. با این توجه ویژه، بازخوردهای کلاسی به صورت واقعی، عینی، ملموس و متمایزکننده ارائه می‌شوند و بازخوردهای کلی و رتبه‌ای برای درج در نمونه‌برگ‌های گزارش تحصیلی-تربیتی و کارنامه برای انعکاس به اولیا و مسئولان مورد استفاده قرار خواهند گرفت. آموزگاران عزیز باید ضمن رعایت اصول و ارکان مهم اجرای ارزش‌یابی کیفی-توصیفی به جریان کامل یادگیری و نگاه عمیق به توانمندی‌ها و عدم غفلت از کاستی‌ها و ضعف‌های دانش‌آموزان بپردازند. آنان باید براساس اهداف درسی و با استفاده از ابزارهای متنوع، ضمن شناخت دقیق‌تر توانمندی‌ها و عملکردهای دانش‌آموزان با ارائه‌ی بازخوردهای منطقی و رهنمودهای لازم، زمینه‌ی افزایش ظرفیت‌های یاددهی-یادگیری در آنان را فراهم کنند.

ارزش‌یابی کیفی-توصیفی سازمان‌دهی شوند.

این روش که در چند سال اخیر در پایه‌های ابتدایی به صورت آزمایشی یا دائم اجرا شده است، نقاط قوت و ضعف فراوانی دارد که البته با توجه به میزان بازدهی و سنگین‌تر بودن کفه‌ی محاسن، از سوی مسئولان امر حمایت و هدایت می‌شود. پیش از این، ارزیابی آموزشی در مدارس براساس محاسبه‌ی نمره‌ی دانش‌آموز صورت می‌گرفت و گاه با یک اشتباه اندک و نگرفتن نمره‌ی کامل از یک سؤال، کلیه‌ی عملکرد وی تحت‌الشعاع قرار می‌گرفت و معدل او کاهش می‌یافت.

بارزترین نکته‌ی مثبت در اثبات ارجحیت روش ارزیابی کیفی-توصیفی بر روش ارزیابی نمره‌محوری، تکیه و تمرکز بر اطلاعات اکتسابی و میزان درک و دریافت دانش‌آموزان از تعلیم و تدریس است که با تهیه‌ی چک‌لیست، پوشه‌ی کار، آزمون‌های عملکردی، آزمون‌های تکوینی فرایندی، آزمون‌های مجموعی، تکالیف درسی، پرسش‌های شفاهی و... قابل بررسی و نتیجه‌گیری می‌باشد.

به دلیل عادت اولیا به روش نمره‌محوری، با اجرای روش ارزیابی کیفی-توصیفی و استفاده از گزینه‌های «خیلی خوب، خوب، قابل قبول و نیاز به تلاش بیشتر» به جای نمره، حساسیت مقایسه‌ای بین دانش‌آموزان کاهش می‌یابد و ناخودآگاه حس رقابت کمرنگ می‌شود. در این میان، اگر تدابیر تشویقی معلم فراگیر و مؤثر باشند، این نقیصه برطرف خواهند شد و آلا فضایی راکد و یک‌نواخت در کلاس به وجود می‌آید.

در این شیوه، تشویق و ترغیب بجا و تأثیرگذار معلم بهترین اهرم برای